

1. Inleiding en afweging

Inleiding en afwegingskader

2026 is een verkiezingsjaar. Conform de financiële verordening leggen wij daarom geen kadernota voor, maar een voorjaarsbrief. Deze voorjaarsbrief heeft een tweeledig doel. Enerzijds informeren wij uw raad over de actuele financiële en beleidsmatige ontwikkelingen die van belang zijn voor de Programmabegroting 2027. Anderzijds markeert dit document de onderwerpen waarop in de komende begroting bestuurlijke richting nodig is. De voorjaarsbrief heeft echter, volgens de definitie in de financiële verordening, in beginsel een beleidsarm karakter.

Toch is deze voorjaarsbrief meer dan een technische tussenstand. Nieuwe wet- en regelgeving, prijsontwikkelingen, onderhoudsopgaven, personele vraagstukken en maatschappelijke ontwikkelingen werken rechtstreeks door in de financiële positie van de gemeente. Niet elke ontwikkeling vraagt nu direct om besluitvorming, maar het is wel van belang om tijdig zichtbaar te maken waar druk op de begroting ontstaat en waar bestuurlijke afweging nodig is.

Om die afweging zuiver te kunnen maken, onderscheiden wij in deze voorjaarsbrief drie typen ontwikkelingen:

- onvoorziene ontwikkelingen
- onvermijdbare ontwikkelingen
- onuitstelbare ontwikkelingen

In het vervolg van deze voorjaarsbrief verwijzen wij naar deze drie categorieën gezamenlijk als de '3 O's'. Deze indeling helpt om onderscheid te maken tussen ontwikkelingen die binnen bestaand beleid moeten worden opgevangen en ontwikkelingen die vragen om een expliciete nieuwe beleidskeuze. Dat onderscheid is relevant voor de mate van bestuurlijke ruimte die de raad heeft bij de verdere uitwerking in de Begroting 2027. Wat u ziet in deze voorjaarsbrief is dat bewust is gekozen om op dit moment geen nieuw beleid voor te stellen.

De bestuurlijke bewegingsruimte verschilt per categorie. Hieronder geven we hiervan een overzicht. De volledige definities van de 3 O's en nieuw beleid vindt u in bijlage 1.

	Onvoorzien	Onvermijdbaar	Onuitstelbaar	Nieuw beleid
Kenmerk	Past binnen bestaand beleid, maar was niet begroot.	Past binnen bestaand beleid en moet worden opgepakt.	Past binnen bestaand beleid en kan niet wachten.	Past niet binnen bestaand beleid en vraagt een nieuwe keuze.
Keuze raad	Volledige keuzevrijheid: wel of geen budget beschikbaar stellen.	Geen keuze over óf het gebeurt. Wel keuze in omvang en/of fasering.	Geen keuze over het óf en het wanneer. Alleen beperkte keuze in omvang.	Meestal keuzevrijheid: wel of geen nieuw beleid en dus wel of geen budget.
Waar zit de bestuurlijke ruimte?	Politieke afweging: vindt de raad dit belangrijk genoeg binnen bestaand beleid?	Sturing op tempo, schaal en financiële dekking.	Hooguit sturing op de omvang van inzet of budget.	Als nieuw beleid voortvloeit uit een verplichting, zit de ruimte vooral in omvang en/of fasering.

Leeswijzer

Na het voorwoord, de bestuurlijke samenvatting, en de inleiding volgt eerst het financieel perspectief en stand van zaken. Dit hoofdstuk (2) schetst de context waarbinnen keuzes voor de Begroting 2027 moeten worden gemaakt.

Daarna worden de ontwikkelingen gepresenteerd die nu om bestuurlijke richting vragen (hoofdstuk 3). Eerst volgt een financiële samenvatting en een totaaloverzicht per programma van de ruimtevragende ontwikkelingen.

Vervolgens worden deze ruimtevragende ontwikkelingen inhoudelijk toegelicht (hoofdstuk 4).

Tot slot worden de overige ontwikkelingen en risico's in beeld gebracht (hoofdstuk 5). Daarbij blijft onderscheid bestaan tussen:

Ruimtevragende ontwikkelingen:

Ontwikkelingen waarvan een eerste inschatting van de financiële impact kan worden gegeven en die bestuurlijke afweging vragen in de voorbereiding van de begroting.

Overige ontwikkelingen en risico's:

Ontwikkelingen die mogelijk financiële consequenties hebben, maar waarvan de omvang op dit moment nog onvoldoende concreet kan worden gemaakt of die vooral ter signalering worden meegegeven.